

RBG/641/00.04.00/2025

§ 321 Utlåtande från Raseborgs stad om utkastet till nationell restaureringsplan 2027–2050

Offentligt

Beredare

juha.laiho(at)raseborg.fi, tfn 019 289 2369

Begäran om utlåtande

Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet begär utlåtanden om utkastet till Finlands nationella restaureringsplan. Planen utarbetas för att genomföra Europaparlamentets och rådets förordning om restaurering av natur (EU) 2024/1991. Förordningen trädde i kraft den 18 augusti 2024 och kräver att medlemsstaterna lämnar in sin första nationella restaureringsplan till Europeiska kommissionen senast den 1.9.2026.

Syftet med remissförfarandet är att samla in synpunkter på planens mål, genomförande, konsekvenser och finansiering innan den färdigställs. Begäran om utlåtande har skickats till bl.a. kommunerna, men vem som helst kan ge utlåtande i ärendet. Utlåtandet ska lämnas in senast den 27 augusti 2026.

Restaureringsplanens bakgrund och mål

EU:s restaureringsförordning är en central del av Europeiska unionens strategi för biologisk mångfald. Målet är att stoppa förlusten av biologisk mångfald och inleda en förbättring av naturens tillstånd i hela Europeiska unionen. Förordningen innehåller rättsligt bindande mål för medlemsstaterna angående land-, sötvatten-, kust-, havs-, skogs-, jordbruks- och stadsekosystem samt pollinatörer.

Planen beskriver hur Finland ska genomföra förordningens mål under perioden 2027-2050. I det första skedet ligger tyngdpunkten på åtgärder fram till år 2030, men planen omfattar även målen för 2040 och 2050. Planen kommer att uppdateras regelbundet utifrån ny forskning och uppföljning.

Planen betonar att restaureringsmålen i första hand ska genomföras genom befintliga nationella program och strategier. Viktiga genomförandeverktyg är bland annat Helmi- livsmiljöprogrammet, METSO-programmet, Nousu-programmet, Ahti-programmet, vatten- och havsförvaltningsplanerna, den nationella skogsstrategin samt jordbrukets CAP. Syftet är att utnyttja befintliga

arbetssätt och undvika överlappande administration.

Planen framhåller också frivillighet, särskilt när restaureringsåtgärder genomförs på privatägd mark. I det inledande skedet riktas åtgärderna främst till Natura 2000-områden, andra skyddsområden samt statligt ägd mark. Dessutom konstateras att de nationella flexibiliteter som förordningen medger ska utnyttjas fullt ut när det är motiverat med hänsyn till biologisk mångfald, försörjningsberedskap, näringslivets verksamhetsförutsättningar och kostnadseffektivitet.

Finlands utgångspunkt är att förena stärkandet av den biologiska mångfalden med klimatanpassning, vattenvård, jord- och skogsbruk, försörjningsberedskap samt regionernas livskraft. Restaureringsåtgärderna syftar samtidigt till att öka den biologiska mångfalden, binda kol, minska översvämningsrisker, förbättra vattenkvaliteten och stärka ekosystemtjänsterna.

Planen omfattar även stadsekosystem. EU:s restaureringsförordning har fått stor uppmärksamhet i den offentliga debatten, särskilt på grund av målen för stadsgrönka. Raseborg hör till de kommuner vars stadsekosystemområden följs upp enligt förordningen. I praktiken innebär detta att det inom de avgränsade stadsekosystemområdena inte får ske någon nettoförlust av stadsgrönka, utan mängden grönytor ska bevaras och på längre sikt öka. I Finland är mängden stadsgrönka för närvarande generellt hög, vilket innebär att skyldigheterna fram till år 2030 främst fokuserar på att bevara den befintliga grönstrukturen. Efter år 2031 är målet en positiv utveckling av både stadsgrönka och trädkronstäckning. För Raseborgs del kommer detta sannolikt att gälla tätortsområdena i Ekenäs och Karis. Raseborgs stadsstyrelse har tidigare avgett ett utlåtande om avgränsningen av stadsekosystemområden (§ 481, RBG/163/00.04.00/2025). Raseborgs stad kritiserade tillämpningen av förordningen och ansåg att den inte är ändamålsenlig med hänsyn till stadens förhållanden. Förordningen utgår från urbana utmaningar, medan Raseborg till största delen består av skogs- och landsbygdsområden med god tillgång till grönområden. Staden framhöll att regleringen är alltför urban till sin utgångspunkt och regionalpolitiskt obalanserad, eftersom den inte beaktar Raseborgs roll som ett växande område inom huvudstadsregionens pendlingsområde.

Planen innehåller även omfattande mål för restaurering av myrar, skogar, rinnande vatten, kustområden, marina miljöer, vårdbiotoper samt jordbruksmiljöer. Restaureringsförordningen ger medlemsstaterna ett nationellt handlingsutrymme, inom vilket de kan rikta och prioritera restaureringsåtgärder utifrån sina egna naturförhållanden, kostnadseffektivitet och tillgängliga resurser. Förordningen möjliggör också undantag för vissa vitt utbredda naturtyper när

detta kan motiveras enligt förordningens bestämmelser. För en del mål kommer Finland att utnyttja det nationella handlingsutrymme som restaureringsförordningen medger, eftersom det inte bedöms vara möjligt att uppnå samtliga arealmål med de ekonomiska resurser som står till förfogande. Särskilt när det gäller omfattande myrtyper föreslår Finland, i enlighet med förordningens flexibilitet, lägre restaureringsmål av kostnadseffektivitetsskäl.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Den största utmaningen i planen gäller finansieringen. Även om restaureringsförordningens mål är rättsligt bindande, avsätts ingen separat permanent finansieringsmekanism från EU för genomförandet. Planens framgång är därför i hög grad beroende av de nationella statsbudgetarna, EU:s programfinansiering och andra finansieringskällor.

I planen konstateras att genomförandet ska anpassas till den årliga statsbudgeten och de resurser som står till förfogande. Samtidigt betonas kostnadseffektivitet, frivillighet och ett så omfattande utnyttjande som möjligt av EU-finansiering. Målet är dessutom att utveckla nya finansieringsmodeller i samarbete mellan offentlig och privat sektor samt att öka den privata finansieringens deltagande i restaureringsprojekt.

På flera ställen i planen konstateras att den nuvarande finansieringsnivån inte räcker för att uppnå målen.

När det gäller Helmi-programmet för livsmiljöer bedöms programmets resurser behöva mer än fördubblas före år 2030 för att de mål som anges i planen ska kunna uppnås. Beslut om programmets fortsättning och den efterföljande finansieringen fattas senare, då även målen för perioden 2031-2040 kommer att preciseras.

Även beträffande METSO-programmet konstateras att behovet av finansiering för skydd och naturvård kommer att öka betydligt jämfört med dagens nivå. Framför allt bedöms miljöstöd, naturvårdsprojekt och frivilligt skogsskydd kräva avsevärt större finansiering än i dag. De slutliga resursbehoven kommer att fastställas i det fortsatta beredningsarbetet.

Planen konstaterar på flera ställen att alla mål ännu inte har kunnat fastställas exakt på grund av bristande kunskapsunderlag, ofullständiga kostnadsbedömningar och de pågående förhandlingarna med Europeiska kommissionen. Detta gäller särskilt skogsnaturtyper och de långsiktiga restaureringsmålen. Även planens kostnadsbedömningar kommer att preciseras i

kommande uppdateringar.

Ur kommunernas perspektiv är den största osäkerheten i vilken utsträckning genomförandet av planen medför nya uppgifter eller kostnader för kommunerna. Även om en stor del av restaureringsåtgärderna riktas mot statlig mark och Natura 2000-områden, har kommunerna en betydande roll i markanvändningsplaneringen, förvaltningen av stadsgrönska, restaureringen av vattendrag samt genomförandet av olika restaureringsprojekt. Planen innehåller dock ännu ingen detaljerad bedömning av de kommunalekonomiska konsekvenserna och presenterar inte heller någon mekanism för att fullt ut finansiera eventuella nya skyldigheter.

Raseborgs särskilda förutsättningar

Raseborgs naturmiljö hör till de mest mångsidiga i Finland. Den långa kustlinjen, den omfattande skärgården, de värdefulla marina och kustnära naturtyperna, Pojoviken, Natura 2000-områdena, vattendragen, småvattnen, våtmarkerna, grundvattenområdena, skogarna och vårdbiotoperna bildar en helhet där bevarandet av den biologiska mångfalden utgör en central del av områdets utveckling.

På Raseborgs kust- och skärgårdsområden kan restaureringsåtgärder skapa stor nytta för den biologiska mångfalden, vattenkvaliteten, klimatanpassningen samt rekreation och turism. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att naturvård, rekreation, jord- och skogsbruk, samhällsutveckling, turism och förutsättningarna för en livskraftig och levande skärgård kan förenas.

På grund av Raseborgs höga naturvärden och omfattande skyddsområden kan genomförandet av den nationella restaureringsplanen få större konsekvenser än genomsnittet för stadens markanvändningsplanering, naturvård, vattenvård, utveckling av rekreationsområden samt miljöförvaltningens uppgifter. Dessutom omfattas Raseborg av de stadsekosystemområden som definieras i EU:s restaureringsförordning, vilket ställer särskilda krav på att bevara och långsiktigt utveckla stadens grönstruktur.

Bakgrundsmaterialet hittas på:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/Participation?proposalId=29771194-e7c9-44fb-b396-27ecfc9ca0cb>

Tf. stadsdirektörens förslag

Utlåtandet önskas i första hand genom att besvara remissbegäran via utlåtandetjänsten, där 16 rubriksatta avsnitt finns för kommentarer. Raseborgs

stad överlåter de mer detaljerade frågorna till sakkunniga och framför följande synpunkter på en allmän nivå ur ett kommunalt perspektiv:

Utgångspunkter för genomförandet

Staden anser att utarbetandet av den nationella restaureringsplanen utgör en viktig del av genomförandet av Europeiska unionens restaureringsförordning. Att stoppa förlusten av biologisk mångfald, förbättra livsmiljöernas tillstånd och stärka samhällets anpassning till klimatförändringarna är mål av stor betydelse, både ekologiskt och samhällsligt. Det är viktigt att planens genomförande beaktar inte bara den biologiska mångfalden utan även regionala särdrag, kommunernas verksamhetsförutsättningar och de ekonomiska konsekvenserna.

Staden ser positivt på att genomförandet i första hand ska bygga på befintliga program, såsom Helmi-, METSO-, Nousu- och Ahti-programmen samt vatten- och havsförvaltningsplanerna. Detta minskar den administrativa överlappningen och gör det möjligt att dra nytta av arbetssätt som redan är etablerade och visat sig fungera väl.

Staden anser också att det är motiverat att utnyttja de nationella flexibiliteter som restaureringsförordningen medger när detta främjar ett kostnadseffektivt genomförande och gör det möjligt att rikta åtgärderna till de områden där de har störst betydelse för den biologiska mångfalden. Det är särskilt viktigt att åtgärderna kan koncentreras till områden där den ekologiska nyttan är som störst och där de kan genomföras i samarbete med markägare och andra berörda aktörer.

Finansieringen är en grundläggande förutsättning för genomförandet

Den största osäkerhetsfaktorn i planen gäller finansieringen. I utkastet konstateras på flera ställen att den nuvarande finansieringsnivån inte räcker för att uppnå de uppställda målen. Exempelvis bedöms Helmi-programmet för livsmiljöer behöva betydligt större resurser än i dag, och även METSO-programmets finansieringsbehov förväntas öka avsevärt. Raseborgs stad har genomfört restaureringsprojekt med finansiering från Helmi-programmet, men under de senaste åren har inga nya projekt kunnat inledas på grund av bristande finansiering. Exempel som detta understryker vikten av en tillräcklig och långsiktig finansiering för att planens mål ska kunna uppnås.

Planen anger också att genomförandet ska anpassas till den årliga statsbudgeten och de anslag som finns tillgängliga. Detta skapar osäkerhet i den långsiktiga planeringen och försvårar ett konsekvent genomförande av målen.

Dessutom finns en risk att redan påbörjade projekt inte kan slutföras på grund av osäker finansiering.

Staden anser därför att restaureringsplanens genomförande förutsätter en tillräcklig, långsiktig och förutsebar statlig finansiering under hela planperioden. Finland bör dessutom utnyttja Europeiska unionens finansieringsinstrument på ett effektivt sätt och utveckla nya finansieringsmodeller som gör det möjligt för framför allt den privata sektorn att delta i restaureringsåtgärder när detta är ändamålsenligt.

Kommunernas roll behöver tydliggöras

Även om en betydande del av restaureringsåtgärderna, särskilt i det inledande skedet, riktas till statlig mark och Natura 2000-områden, har kommunerna en central roll inom markanvändningsplanering, förvaltning av stadsgrönka, naturvård, dagvattenhantering, restaurering av vattendrag samt miljöskyddsmyndigheternas uppgifter.

Stadens anser att planens bedömning av konsekvenserna för kommunerna fortfarande är alltför allmänt hållen. Särskilt eventuella nya krav på planering, uppföljning och rapportering kan öka kommunernas arbetsbörda och kostnader, utan att dessa konsekvenser har analyserats tillräckligt noggrant. Uppföljnings- och rapporteringsskyldigheter riskerar dessutom att ta resurser från det praktiska restaureringsarbetet.

Staden betonar att kommunerna inte bör åläggas nya uppgifter eller skyldigheter utan att staten samtidigt fullt ut finansierar dem. Det måste också säkerställas att kommunerna har möjlighet att utnyttja statliga och europeiska stödsystem för restaureringsprojekt utan oskäligt stora krav på egen finansiering.

Staden framhåller vidare att kommunernas olika förutsättningar och särdrag måste beaktas vid genomförandet av planen. Tack vare sina omfattande skyddsområden, värdefulla kustnatur och mångsidiga vattenmiljöer har Raseborg goda förutsättningar att fungera som ett pilotområde för restaureringsarbete, särskilt när det gäller restaurering av kustmiljöer. För att detta ska vara möjligt måste kommunerna garanteras tillräcklig och långsiktig finansiering, tillgång till sakkunnigstöd samt möjligheter att delta i nationella och EU-finansierade restaureringsprojekt.

På grund av Raseborgs betydande naturvärden och omfattande skyddsområden kan genomförandet av den nationella restaureringsplanen få större konsekvenser än genomsnittet för stadens markanvändningsplanering, naturvård, vattenvård,

utveckling av rekreationsområden samt miljöförvaltningens uppgifter. Dessutom omfattas Raseborg av de stadsekosystemområden som avses i restaureringsförordningen, vilket ställer särskilda krav på att bevara och långsiktigt utveckla stadens grönstruktur. Samtidigt är Raseborgs stad, som organisation, relativt liten, vilket medför mycket stora utmaningar när det gäller att genomföra restaureringsarbetet.

Avslutningsvis vill staden betona att den nuvarande höga andelen stadsgrönska bör beaktas, så att framtida krav på dess omfattning inte blir orimliga med hänsyn till områdesutvecklingen och markanvändningen i stadskärnorna.

Paragrafen justeras omedelbart.

Beslutets behandling

Noterades att tekniska direktören Jan Gröndahl var närvarande under behandlingen av § 321.

Diskussion.

Kati Sointukangas förelåg att sista stycket i utlåtande ska slopas.
Henna Björkqvist understödde förslaget.

Ordförande Thomas Blomqvist konstaterade att ett understött förslag om remittering föreligger och begränsade diskussionen till att gälla fortsatt behandling eller remittering.

Diskussion.

Diskussionen avslutades.

Ordförande konstaterade att ett understött förslag om slopande av texten i utlåtandets sista stycke föreligger varom stadsstyrelsen bör rösta. Omröstning med namnupprop. Ordförande redogjorde för följande omröstningsproposition:

Beredningens förslag = Ja

Kati Sointukangas förslag = Nej

I omröstningen avgavs fem (5) ja-röster (Blomqvist Thomas, Kajander Petri, Forsman Max, Berglund Johan, Walls Anders) och sex (6) nej-röster (Karlsson Ragna-Lise, Björkqvist Henna, Henriksson Linnéa, Sointukangas Kati, Vallin Riitta, Yltävä Harry).

Beslut Utlåtandet önskas i första hand genom att besvara remissbegäran via utlåtandetjänsten, där 16 rubriksatta avsnitt finns för kommentarer. Raseborgs stad överlåter de mer detaljerade frågorna till sakkunniga och framför följande synpunkter på en allmän nivå ur ett kommunalt perspektiv:

Utgångspunkter för genomförandet

Staden anser att utarbetandet av den nationella restaureringsplanen utgör en viktig del av genomförandet av Europeiska unionens restaureringsförordning. Att stoppa förlusten av biologisk mångfald, förbättra livsmiljöernas tillstånd och stärka samhällets anpassning till klimatförändringarna är mål av stor betydelse, både ekologiskt och samhällsligt. Det är viktigt att planens genomförande beaktar inte bara den biologiska mångfalden utan även regionala särdrag, kommunernas verksamhetsförutsättningar och de ekonomiska konsekvenserna.

Staden ser positivt på att genomförandet i första hand ska bygga på befintliga program, såsom Helmi-, METSO-, Nousu- och Ahti-programmen samt vatten- och havsförvaltningsplanerna. Detta minskar den administrativa överlappningen och gör det möjligt att dra nytta av arbetssätt som redan är etablerade och visat sig fungera väl.

Staden anser också att det är motiverat att utnyttja de nationella flexibiliteter som restaureringsförordningen medger när detta främjar ett kostnadseffektivt genomförande och gör det möjligt att rikta åtgärderna till de områden där de har störst betydelse för den biologiska mångfalden. Det är särskilt viktigt att åtgärderna kan koncentreras till områden där den ekologiska nyttan är som störst och där de kan genomföras i samarbete med markägare och andra berörda aktörer.

Finansieringen är en grundläggande förutsättning för genomförandet

Den största osäkerhetsfaktorn i planen gäller finansieringen. I utkastet konstateras på flera ställen att den nuvarande finansieringsnivån inte räcker för att uppnå de uppställda målen. Exempelvis bedöms Helmi-programmet för livsmiljöer behöva betydligt större resurser än i dag, och även METSO-programmets finansieringsbehov förväntas öka avsevärt. Raseborgs stad har genomfört restaureringsprojekt med finansiering från Helmi-programmet, men under de senaste åren har inga nya projekt kunnat inledas på grund av bristande finansiering. Exempel som detta understryker vikten av en tillräcklig och långsiktig finansiering för att planens mål ska kunna uppnås.

Planen anger också att genomförandet ska anpassas till den årliga

statsbudgeten och de anslag som finns tillgängliga. Detta skapar osäkerhet i den långsiktiga planeringen och försvårar ett konsekvent genomförande av målen. Dessutom finns en risk att redan påbörjade projekt inte kan slutföras på grund av osäker finansiering.

Staden anser därför att restaureringsplanens genomförande förutsätter en tillräcklig, långsiktig och förutsebar statlig finansiering under hela planperioden. Finland bör dessutom utnyttja Europeiska unionens finansieringsinstrument på ett effektivt sätt och utveckla nya finansieringsmodeller som gör det möjligt för framför allt den privata sektorn att delta i restaureringsåtgärder när detta är ändamålsenligt.

Kommunernas roll behöver tydliggöras

Även om en betydande del av restaureringsåtgärderna, särskilt i det inledande skedet, riktas till statlig mark och Natura 2000-områden, har kommunerna en central roll inom markanvändningsplanering, förvaltning av stadsgrönska, naturvård, dagvattenhantering, restaurering av vattendrag samt miljöskyddsmyndigheternas uppgifter.

Stadens anser att planens bedömning av konsekvenserna för kommunerna fortfarande är alltför allmänt hållen. Särskilt eventuella nya krav på planering, uppföljning och rapportering kan öka kommunernas arbetsbörda och kostnader, utan att dessa konsekvenser har analyserats tillräckligt noggrant. Uppföljnings- och rapporteringsskyldigheter riskerar dessutom att ta resurser från det praktiska restaureringsarbetet.

Staden betonar att kommunerna inte bör åläggas nya uppgifter eller skyldigheter utan att staten samtidigt fullt ut finansierar dem. Det måste också säkerställas att kommunerna har möjlighet att utnyttja statliga och europeiska stödsystem för restaureringsprojekt utan oskäligt stora krav på egen finansiering.

Staden framhåller vidare att kommunernas olika förutsättningar och särdrag måste beaktas vid genomförandet av planen. Tack vare sina omfattande skyddsområden, värdefulla kustnatur och mångsidiga vattenmiljöer har Raseborg goda förutsättningar att fungera som ett pilotområde för restaureringsarbete, särskilt när det gäller restaurering av kustmiljöer. För att detta ska vara möjligt måste kommunerna garanteras tillräcklig och långsiktig finansiering, tillgång till sakkunnigstöd samt möjligheter att delta i nationella och EU-finansierade restaureringsprojekt.

På grund av Raseborgs betydande naturvärden och omfattande skyddsområden

kan genomförandet av den nationella restaureringsplanen få större konsekvenser än genomsnittet för stadens markanvändningsplanering, naturvård, vattenvård, utveckling av rekreatiomsområden samt miljöförvaltningens uppgifter. Dessutom omfattas Raseborg av de stadsekosystemområden som avses i restaureringsförordningen, vilket ställer särskilda krav på att bevara och långsiktigt utveckla stadens grönstruktur. Samtidigt är Raseborgs stad, som organisation, relativt liten, vilket medför mycket stora utmaningar när det gäller att genomföra restaureringsarbetet.

Paragrafen justerades omedelbart.

Verkställighet

Utlåtandetjänsten:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/Participation?proposalId=29771194-e7c9-44fb-b396-27ecfc9ca0cb>

Delgivning till parter

Delgivning elektroniskt

Datum: 26.8.2026

Mottagare: Miljöministeriet